

SZÉPIRODALMI FOLYÓIRAT • MEGJELENIK MINDEN HÓNAP ELSŐ NAPJÁN • SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, V., HONVÉD-UTCA 10. • TEL: 22-0-65
ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 50 F

Paladis

DRÓTTALAN HIREI

HÁZI MAGAZIN

Tudós pap egy könyvről

„Két író egy könyvről” címmel Kállay Miklóst és Kóbor Tamást idéztük mult számunkban. „A száműzetés házá”-ról beszéltek, erről a kivételesen szép regényről, mely forróbb és érzékeltetőbb közelségbe hozta hozzánk az ősi és modern Kínát, mint könyvtárra való útleírás, politikai értekezés tehetné.

Hadd idézzük most egyházi életünk egyik kiválóságát, Erdősi Károly pápai prelátust, akinek szintén szívéhez szőtt ez a gyönyörű könyv, oly mélységesen bölcs megértéssel beszél róla:

„...A nagy kínai közösség egyik legértékesebb osztálya évezredek tradíciók megtestesüléseként lép eléünk s a nagy probléma éppen az, hogyan helyezkedik el ilyen évezredek kitermelte ősi kultúra a mai fejletetjén álló világban. Erre a kérdésre felel Nora Waln minden részletre kiterjedő asszonyi megfigyeléssel, de egyben nemét árnyékba szorító, hűvös tárgyilagossággal. A könyv két, szinte egymástól teljesen független részből áll. Az első a Lin-család belső életének, kínai-fallal elzárt otthonának intimitásait tárja ki, amibe nemcsak bepillantást nyer, de szinte egyenrangú osztályosrészévé válik az író azáltal, hogy a Lin-család — amolyan kínai Buddenbrock-família-féle — évszázadok óta áll kereskedelmi összeköttetésben az amerikai Waln-családdal. Ez az összeköttetés a haladó utódok amerikai látogatása révén barátsággá mélyül s ennek a gyümölcse Nora Waln meghívása a Lin-nemzetség családi otthonába. A maga egész különleges, évezredek tradíciójával átszőtt, semmi mással össze nem hasonlítható varázsa körül élénk annak az otthonnak, ahol a család, az ősök kultusza elpusztíthatatlan gyökérszálakkal éli a maga ősi életét. Nem regény ez, nem idegfeszítő események leírása, de olyan

átélés, aminőben kevés más írás részesít bennünket. Emberekről szól ez is, de mintha nem időben, hanem valami aevum-ban, a tradíciók örökkévalóságában élnének.

De a tradíciók kínai falait és bronzkapuit döngetik már az új idők ökolcsapásai s ennek az új kornak forgatagába kerülünk a második részben, amelybe az író asszonyiságának története kapcsolódik. Egy angol diplomata veszi el, de továbbra is Kínában élnek és átélik a kínai köztársaság megszületését, sorsdöntő válságait, Dél-Kína és Észak-Kína szembekerülését, a szovjetbarátkozást és a nagy szovjetkiábrándulást s amit és ahogyan itt leír a szerző, ez már csak azért is megbecsülhetetlen, mert rövidebb, tömörebb és világosabb képet alig adott még valaki az új Kína történetéről. Amit az olvasó a távolkelet nagy vajudásából csak távolról, időszakonként, labilis politikai megvilágításban kapott, az itt szemünk előtt folyik le s ahogyan az első részben az ősi kínai otthon, úgy ebben, a másodikban megismerjük az új kínai politikát nagy lendületeivel, nagy csalódásaival s én őszintén megvallom, csak most tudom, mit akart Szun-Jat-Szen,

Csang-Kai-Sek s a többiek, akik itt előttünk élnek és vérzik végig a nagy harcot Kína egységesítéséért.

A két rész, az otthon nyugalma és a közélet harca között az összekötő kapcsokat is mesteri és mégis természetes módon szövi meg a szerző. Mint a fénybe szédülő pillangók, úgy röpülnek ki a „Száműzetés házából” — mint annyi más kínai otthonból — az új eszmék rajongói s egy részük elég a forrongások tüzeiben, de a másik rész, ha megperzselt szárnyakkal is, újra csak visszakerül az otthonba, ahol évezredek nyugalma és változatlansága várja. A könyv is ezzel végződik: Kün minden ég, de a „Száműzetés házá”-ban megint csak együtt van a család s a olvasó érzi, hogy amint a család hihetetlenül jól megkonzervált melegébe kerül, mindaz, ami a falakon kívül tombolni látszik, nem egyéb, mint ha kicsit csiklandoznák az ősi fegyelemben megedzett óriást. Míg odakünn gépfegyverek csatáznak, a régi otthonban ismét előveszik az évszázadokra nyuló családi krónikákat, amik dinasztiák bukásáról, de a család változhatatlan fennmaradásáról beszélnek és nem a Szun-Jat-Szen-ek szerepe a fontos, de hogy együtt maradjon a család. — Ez Nora Waln könyvének nagy tanulsága — úgy gondolom, nem csak Kína, de a mi számunkra is.

Császári és királyi udvari szállító

Különösen érdekes íróval ismerkedik meg rövidesen a Pengős Regények olvasóközönsége. Dennis Wheatley a neve és az életrajza furesább, mint legtöbb pályatársáé, pedig az írói mesterség bővelkedik furesa pályafutásokban. Matróztól miniszterig, ténhpasztortól hercegig terjed a skála, melyből az írói céh mesterei rekrutálódtak. Lehet, hogy írónak születik az ember, de a Gondviselés ezt nem közli vele bölcsőjében.

Dennis Wheatley apja dúsgazdag és előkelő borkereskedő volt. Fiát eredetileg tengerésztisztnek szánta, de mire

a fiú kadét lett, úgylátszik, megmondolta magát. A tizenhét éves Dennist átküldte a csatornán, hogy a kontinensen próbáljon megélni saját erejéből.

Csak hogy még jóformán hozzá se foghatott Dennis, mikor kitört a háború. Közel négy évig a tábori tüzérség tisztje volt. 1918 márciusában pedig, még huszonegyedik életévének betöltése előtt, a vezérkarba osztották be.

Idáig azért még nem olyan érdekes ez a pályafutás. Hanem a békekötés után ez a nagyreményű fiatal tiszt le-

Iró a vándorlólóházban

teszi a kardját és szépen beáll az édes-
apja cégébe, a híres, nemzedékről-
nemzedékre öröklődő „Wheatley és
Fia” borkereskedésbe. 1927-ben az
apja meghal és ő négy éven át a cég
egyedüli tulajdonosa. Vevőköre a le-
hető legelőkelőbb. Császári és királyi
udvaroknak szállítja a finom borokat,
az angol arisztokráciának, a canter-
bury-i hercegeknek, ahogy apja és
nagyapja Eugénia császárnőnek, a
bajor nagyhercegnek szállította. Den-
nis Wheatley különösen nevezetes
volt arról, hogy a történelmi borok-
nak nála alaposabb ismerője nincs és
hogy számozott példányban, csakis
legdédelgetettebb vevőinek megküld-
ött katalógusai valósággal irodalmi
és képzőművészeti remekművek vol-
tak.

Nagy üzleti tevékenysége mellett
beutazta egész Európát és Amerikát.
Meg is nősült közben, Sir Alan John-
stonnak, Anglia néhai nagyköveté-
nek leányát vette feleségül. A John-
stoneok a 12. századig vezetik vissza
a családfájukat.

Dennis Wheatley 1931-ben eladta a
régii családi céget, hogy több ideje le-
gyen az írásra és utazgatásra. De a
borszakmát azért nem hagyta cserbe.
Egy még öregebb, még híresebb bor-
kereskedő cégnek, az angol királyi
udvar évszázados szállítójának lett
belfelügye, csak éppen kevesebb elfog-
laltsággal, mint amennyivel saját vál-
lata járt.

Még egy érdekes adatunk van
Wheatleyről. Egész Angliában neki
van a legnagyobb gyűjteménye mo-
dern irodalmi művek első kiadásai-
ból. Hogy ő maga milyen érdemesen
gazdagította a modern irodalmat, ar-
ról a magyar közönség rövidesen
meggyőződhetik, mert „*A tilalmas
terület*” című szívdobogtatón izgal-
mas regénye rövidesen megjelenik.

TÁRCA

John Goodwin, Wallace szellemi örököse

A világ detektívirodalmának ter-
mése oly nagy, hogy valami egészen
rendkívülit, egészen kitűnőt és egé-
szén — *egyénit* kell adnia annak, aki
a sorból ki akar lépni és önmagára és
munkásságára kívánja terelni az ol-
vasók százazreinek figyelmét.

Különös érzése van az embernek, ha
végigolvassa John Goodwin műveit.
Első pillanatra meg se tudjuk mon-
dani, mi az a furcsa, szokatlan, meg-
lepő valami, ami ott motoszkál a
fejünkben — vagy talán még inkább
a szívünkben. Csak ha gondolatban
végigkocogunk ezen a gazdag termé-
sen, akkor eszmélünk rá, mi volt az
a szokatlan valami, ami megkapott
minket. Ez az *első sorban bűnügyi re-
gényíró több egész férfit, tiszta em-
bert, édes és megható asszonyi jelle-
met hívott életre, mint a romantikus
regények íróinak egész sora.*

Ne tessék félreérteni — nem lány,
könnyen meghatódó, kis asszonyi
sírassal lábukról levehető férfiakról

Cigánykaravánok, vándorcirkusok
utaztak valaha — utaznak még ma
is — fedett, primitív lakásnak beren-
dezett stráfkocsikban. Így utaztak az
Alaszkába tartó aranyásók is, minden
korok új hazát kereső, otthonukat el-
hagyó telepesei, háborúk szerencsét-
len menekülői. Afféle emberi csi-
gák, többé-kevésbé hátukon a házuk.
Az útjuk fázasztó, a lakásuk kényel-
metlen, előttük a bizonytalan holnap.

De ha a poroszkaló lovacska, vagy
lassú ökör helyett nyolchengeres, hat-
van lóerős remek autó húzza a mozgó
házat?... Ha ez a „ház” maga három
nagyszerűen felszerelt, ajtó-ablakos
kis építmény, puha ágyakkal, viztar-
tállyal, csöppnyi melegvizet fürdőszobá-
val, beépített szekrénnel, elegáns
bútorral, mély karosszékekkel, lágy sző-
nyeggel, üde függönnyel, kályhával,
jégsekretnnyel, rádióval?... Ha az
Egyesült Államok legszebb tájain fut
a karaván, kaktuszerdők, pinealigetek
között, megáll, ha gazdájának úgy
tartja a kedve és tovább indul, ha új
források vizére szomjazott?

Erle Stanley Gardner, Amerikának
talán legnépszerűbb írója él, utazik,
dolgozik így — és ugyan lehet-e ihle-
tőbb, írónak valóbb életmódot csak ál-
modni is?

Azért Gardner élete se volt mindig
ilyen idillikus. Eredeti mestersége az
ügyvédség. Huszonegy éves korában
szerezte meg diplomáját és Kalifor-
niában telepedett le. Véletlen volt-e,
vagy már eredendő bűnügyi érdeklő-
dése tehetett róla, azt nem lehet tudni,
de tény, hogy már legelső ügyfelei az
alvilág leghírhedtebb alakjai közül
kerültek ki. Az alkoholtilalommal
egyszeriben megnövekedett az Egye-

van szó és nem olyan nőkről, akiket
a férfi mézes szava, hízogató bókja
úgy téríthetnek el az útjukból, mint
mágnas az iránytűt.

Mastertont galád fufanggal börtön-
be juttatja egy banda hét tagja
azért a szörnyű bűnért, amelyet ők
követtek el. Az életét teszi föl rá,
hogy bosszút álljon. De egy újjal nem
nyúlna ahhoz a férfihoz, aki — ha
csalárd fondorlattal is — amíg ő börtön-
ben ült, férje lett annak az asz-
szonynak, akit legjobban szeret a vilá-
gon. Mikor leleplezi a banda tagjait,
nem jelenti fel őket a rendőrségen,
nem kéri és nem fogadja el senki se-
gítségét, hanem a maga életét téve
kockára, egyedül száll szembe velük.
De sebesülten se feledkezik meg arról,
hogy öfélése az angol király fegy-
házában megtanulta a legmagasabb-
rendű erényt: a megbocsátást.

Országúti kaland folyamán ismer-
kedik meg Aimée, Lord Scroope egyet-
len leánya az olajoskőpi munka-
ruhába öltözött Billy Spencerrel, de
csak bele kell néznie a fiatalember
kék szemébe és máris tudja, hogy el-
fogadhatja a segítségét, mert gentle-
mannal áll szemben, aki sohasem fog
visszaélni ezzel a rendkívüli helyzet-
tel, amit a véletlen és a szükség terem-
tet.

sült Államokban a bűnözés és szinte
példaszerűen megszerveződött — me-
gnövekedett vele Gardner munkája,
de a velejáró veszély is.

Egyszer, például, elrabolták a gan-
gszterek, mert úgy vélték, hogy túl-
sokat tud és elárulhatja őket. Egy
elhagyott házban tartották fogságban
és megigérték, hogy meggyilkolják,
ha a rendőrség rájuk tör. Fantasztí-
kus módon menekült meg akkor, de
az izgalmas órák emléke alighanem
végigkíséri egész életén.

Irogatni úgy tíz évvel ezelőtt kez-
dett. Először csak novellákat, rövid
történeteket, de azokon is kapva-kap-
tak a legelőkelőbb amerikai magazi-
nok. Mikor pedig 1930-ban megjelent
első regénye („*Báronys karmok*”,
Pengős Regények 68. sz.) egyszeriben
Amerika legnevesebb írói közé emel-
kedett. Az ügyvédkedéssel is fel kel-
lett hagynia, pedig akkor már híres,
jól kereső ügyvéd volt és az ügyfelek
egymásnak adták irodájának kilin-
csét. Aki regényeinek ügyvédhősét,
Perry Masont ismeri — akit kétsége-
telenül magáról mintázott — csöppet
sem esodálkozik ezen.

Most már, hogy az írásnak szentelte
minden idejét, egymásután jelentek
meg jobbnál-jobb, lélegzetfójtóan iz-
galmas regényei. (*A konok lány esete*,
A táncos lányok esete, *A vonító kutya
esete*, mind: Pengős Regények.) Köz-
ben kicsit bejárta a világot, belekeve-
redett néhány tucat kalandba, amitől
rendes embernek égfelé áll a haja,
tanult, olvasott, tapasztalatokat gyűj-
tött. Most hazájának gyönyörűséges
délnyugati vidékeit járja, ahol igazá-
ban otthon érzi magát. Halad a külö-

És a „*Fizető vendég*” hősnője milyen
okos, milyen bátor, hű és becsületes.
Lovagregények nem rajzolniak szebb
jellemeket, tisztább eszményt, mint
Sonia Neil, a „*Fokföldi menyasszony*”.
Nem tétovázik, nem mérlegel, nem
gondol sem vagyonnal, sem az életé-
vel, mikor szerelmes embere becsüle-
téről és biztonságáról van szó.

És ezek a romantikus hősök legmo-
dernebb bűnügyi regények középpont-
jában állanak. Ezzel nem csak azt
akarjuk jelezni, hogy a Goodwin-regé-
nyek témája *mai téma*, a körülöttünk
ma folyó élet cselszövényeit, bűneit,
végzetes összeütközéseit tárgyalja, de
jelezni akarjuk azt a legmagasabb
fejlődési fokot is, ahova a detektív-
regény elérkezett. Remek alapötlet, a
cselekmény bonyolításának mesterei
készége, a végiggondolásnak mate-
matikai biztonsága, a megoldás frap-
páns volta, a hős lenyűgöző okossága:
a műfaj csúcsán álló műveknek ezek
az erői egytől-egyetl megvalósít-
ták Goodwin könyveiben. És mindez a
drámai feszültségnek legmagasabb
fokán. A „*Halott ember kincse*” hőse
drámaíró, de az élete ezerszer izgal-
masabb, mint amit színdarabírói kép-
zelete valaha is megközelíthetett.

Most megjelenő új regényének, a
„*Kigyómarás*”-nak ötlete egyszerűen

nös vándorkaraván, ami lakás és dolgozószoba egyben.

De lehet-e így dolgozni, ebben a ke-rekeken járó házban, mikor minden-nap új táj, új szépség tárul az ember elé? Ezt a kérdést tette fel Gardner-nek egy amerikai magazin riportere.

— *Hogyan lehetne* — mosolygott rá az író. — *Regényeim első fogalmaz-ványát diktafonba mondom és olyan gyorsan dolgozom, hogy a diktafon-szövegek legépelése mind a három tit-kárnőmet foglalkoztatja. Ez a három ügyes kis titkárő melletttem van, mióta tíz évvel ezelőtt írni kezdtem és állandóan együtt utaznak velem és a*

feleségemmel. Két évvel ezelőtt Ki-nába mentünk és az egyszer itthon hagytam a titkárőmet — sose te-szem többet. Naphosszat a szobámban kellett ülnöm és az írógépet vernem, mikor odakint nagyszerű látni- és ta-pasztalni valók vártak!

Így él Gardner, aki embernek is majdnem olyan érdekes, mint írónak. Legújabb regénye „*A párnapos asz-szonyka esete*” hamarosan megjelenik a Pengős Regényekben. Ez a könyv valósággal lázba hozta Amerikát és jó pár évre biztosította a kis karaván anyagi jólétét Texas susogó palma-ligetei közt.

A különös tájkép

Mr. Perry Buttler, a fiatal shropvillei orvos, éppen reggelihez akart ülni, mikor Haron Cummingsnak, a Scotland Yard kitűnő fiatal felügyelőjének az érkezését jelentették.

— Isten hozott, Haron — sietett Buttler a vendége elé — hogy kerülsz ide, ahol a madár se jár?

Cummings leült a kényelmes karos-székre és elmondta barátjának, hogy mi szél hozta Shropvillebe.

— Két nappal ezelőtt óriási összegű csekket kaptam a London Industry Bank terhére. A család körülményeiből és a kivitel módjából arra következtetünk, hogy a tettes Stanley Cook, a híres szél-hámos. A nyomozás azonnal megindult. A gonosztevő eltűnt londoni lakásáról, de sikerült megállapítani, hogy erre, Shrop-ville felé szökött. A szélhámos megtalálása azonban egyáltalán nem könnyű fel-adat, még akkor sem, ha valóban itt tar-tózkodnék a faluban, vagy a környéken, mert Cook egyike a legügyesebb átvál-tozó bűvészeknek. Nagyon valószínű, hogy felvette valamelyik itt lakó embernek az

alakját és lehet, hogy mint öreg paraszt, vagy fiatal libapásztorleány vigan éli világát és az a szerencsétlen, akinek az eredetijét felvette, összekötözve, tehetetle-nül fekszik valami elhagyott cserben. Azért jöttem hozzád, Perry, mert te ismered itt az embereket és segítségemre lehetnél a szélhámos leleplezésében.

— Szívesen, Harry — mondta egyszerűen a fiatal orvos. — Most megreggelizünk, utána azonnal nekiindulhatunk.

Alkonyatig járták a környéket. Beszéltek öreg tejesasszonnyal és tejfelesszájú inas-gyerekekkel, vizsgálódva néztek az arcába a boltja ajtajában álló fűszeresnek és fűr-készve kutatták a faluvégi kovács arc-onásait. Mindenki gyanús volt, aki élt. — de semmire se mentek.

Csüggedten baktatott hazafelé a detektív a fiatal orvos társaságában. A kertek alján bandukoltak, mikor egyik fordulónál festőállványt pillantottak meg, amely mel-lett furesa öltözetű, élemedett korú nő ült és szemmel láthatólag az előtte elte-rülő tájat festette.

— Nini, Miss Emily még mindig itt szor-goskodik — mondta mosolyogva az orvos. Aztán elbeszélte barátjának, hogy Miss Emily a falu vénkisasszonya. Valamikor festőakadémiára járt, de Londonban nagy csalódás érte, mert abbahagyta tanul-mányait és hazajött apjához, akinek itt volt kis birtoka. Apja és anyja is meg-haltak azóta és ő teljesen egyedül él a faluvégi házan. Senkivel szóba nem áll, egyetlen szórakozása a festés.

Mire az orvos elbeszélésében idáig ért, éppen a festő nő mögé érkeztek. A detek-tív rápillantott a környező tájat ábrá-zoló festményre, abban a pillanatban me-gtorpant és előrehajolva, élesen nézte a készülő képet. Az orvos itt megállt és oda-nézett. Hóbortos mű — gondolta moso-lyogva — lilára festi a fűvet és világos-zöldre a mélykék eget!

A következő másodpercen a detektív előrelépett és a vénkisasszony vállára tette a kezét:

— Stanley Cook, a törvény nevében le-tartóztatom!

Az orvos döbbenet bámult barátjára és lélekzete is elakadt a csodálkozástól, mi-kor „Miss Emily” szó nélkül tűrte, hogy az acélbilines kattogva csukódjék össze a csuklóján.

Csak egy héttel később, londoni lakásán mondta el neki a barátja, mi vezette rá, hogy a vénkisasszony-festőnő alakja mö-gött a gonosztevő rejtőzik.

Aki az olvasók közül kitalálja, mit mon-dott el barátjának a detektív, könyvjuta-lomban részesül.

Uj irodalmi műfaj

Époszt ma nem igen írnak, lovag-regényt se. Irodalmi műfajok, melyek hajdan bámulatosan népszerűek vol-tak, elfelejtődtek, eltűntek, legfeljebb, ha könyvtárak legmagasabb polcain porosodnak.

Divatjukat múlták? A szellem ter-mékei mégsem azonosak a női öltöz-ködéssel, amelyet néhány párisi szabó-cég többé-kevésbé önkényesen meg-változtat. És még ott sem olyan mélyrehatóak a változások, ahogy szemre látszanak: a jó gyapjúszövet és a tiszta selyem nem megy ki a di-vatból; néha keresztbe szövik, néha hosszába — ennyi a különbség.

Irodalmi műfajnál még kevésbé divat dolga, ha már nem írják, nem olvassák őket. Komolyabb oka van ennek — az, hogy *szükség sincs már rájuk*.

Minden kor megteremti a maga iro-dalmi műfaját. Igen, de mit jelent az, hogy a „maga” irodalmi műfaját? Miért sajátabb műfaja a kornak az, amelyik benne termelődött ki, mint amit örökségbe kapott előző koroktól?

Mert minden kor erőit és támaszt, biztatást és okos kritikát vár irodal-mától. Azt várja, hogy megerősítse erényeiben és segítse levetkezni hi-báit. A hősi éposz hősöket nevelt ab-ban a korban, melynek hősökre volt szüksége. A hőst állította követendő példának kora fiatal férfija elé, a hőst, aki pajzzsal és lándzsával vágat neki az ellenség hadsoraiknak. Ennek a hare-modornak ma, a tankok korában, ha-tározott nehézségei lennének, ahogy alighanem póruljána a lovagregény hőse is, ha lovagi körútra indulva, sorra mindenkit párbajra hina, aki-vel az országúton szembetalálkozik. (A várkisasszonyról nem is beszélve, aki föltétlenül pártában maradna, ha ehhez a feltételhez kötné, odanyújtja-e fehér kacsóját az esengő loagnak!)

A ma embere más életformák közt, más fegyverzettel kénytelen harcolni. A világ berendezése sokkal bonyolul-tabb lett és különösen szellemiekben állít hajmeresztő követelményeket fiai elé. Tessék csak meggondolni: egy egyszerű kereskedőnek többet kell ma tudnia nemzetgazdaságból, pénzügy-tanból, kereskedelmi- és magánjogból, adó- és illetékügyekből, kiviteli és be-hozatali rendelkezésekből, könyvvitel-ből, a világgazdaság eseményeiből és összefüggéseiből, mint azelőtt három egyetemi tanárnak. És ez még csak az alap! Mi minden kell még hozzá, a felhasználásához, érvényre juttatásá-hoz!

Gyors és világos áttekintés, helyze-tek csálhatatlan felmérése, a megíté-lésnek, határozásnak, cselekvésnek szinte drámaian pontos összevágása, logika, lélekjelenlét.

Mennél magasabbrendű tevékenysé-get fejt ki, mennél jelentősebb munka-kört tölt be a ma embere, annál éle-sebben emeli vele szemben ezeket a követelményeket az élet.

És itt a magyarázata, miért terme-lődött ki korunk műfaja — a *detek-tívregény*.

Gyors és világos áttekintésről be-széltünk, helyzetek csálhatatlan felis-

elképesztően zseniális. És, mint min-den zseniális ötlet, bizonyos mérték-ben Kolumbusz tojása is. Az ember a fejére csap — „Hogy ez soha nem jü-tött volna eszembe!” — dörmögi bosz-szúsán és elragadtatva. Más regény-írónak se jutott volna eszébe — kivéve talán egyet. Wallacet, ezeknek a zse-niális „szöveget fején-találásoknak” nagy mesterét, akinek Goodwin az egyetlen méltó utódja és szellemi örököse.

Még valami nagyon érdekes és na-gyon egyéni van ennél a kitűnő író-nál. A legszörnyűbb bűnök és leg-véresebb események színteréül szereti kiválasztani az angol vidék szelíd lan-káit, a mi kúriáinkra emlékeztető ud-varházak idillikus környezetét. Itt, kedves emberek között, békés tájakon, ahol az aludni térő nappal elül az élet zaja, itt huhog a végzet fekete ma-dara, itt ütközik össze a vicsszorgó go-noszság az erkölcsi világrenddel.

Csak igazán nagy író, nagy regény-építő, a gondolat megformálásának és kifejezésének ragyogó művésze enged-heti meg magának az ellentétek ki-hangsúlyozásának ezt a fényűzését. Csak igazán nagy író, aki egyetlen kavics beledobásával az óceán hábor-gását tudja felidézni a szelíd tavacs-kának csöndes álmodó vizén.

meréséről, megítélésnek, határozásnak, cselekvésnek drámaian pontos egységről, logikáról, lélekjelenlétéről. De beszélhettünk volna a gondolkodás új módjáról is, a jelenségeket azonnal értékelő, felbecsülő, következtetéseket levonó, összefüggéseket kutató — egészében mélyebb és tudományosabb — gondolkodásról is. Ez az a *szellemi fegyverzet*, amit a detektívregény olvasóinak ad, ezek azok a szellemi tulajdonságok, melyekre neveli őket.

Neveli? Ez talán túlzás. Az olvasó, könyvet vásárló ember minden kor-

nak és minden országaak legelőkelőbb, legigényesebb közönsége. A könyv olvasás nem annyira „nevelés” neki, mint inkább a nevelésnek, felsőbb, autonómabb formája. Mondjuk — tréning. Már meglévő szellemi tulajdonságait élesíti, tökéletesíti rajta, ezt a bizonyos szellemi fegyverzetet csiszolja, a lelki készenlét biztonságát gyakorolja be.

— Hogy közben szórakozik, gyönyörködik, élvez?... Ez már az a plusz, amit az irodalom ajándékozik minden kornak, a műfaj szellemi kondíciótréningje tetejébe.

csak valami félelemteljes tisztelettel hajol meg mindenki az egyéniségéből áradó erő előtt.

A bányatelepnek ebbe a lélegzetfojtóan szürke, lappangó feszültséggel teli életébe hasít bele éles villanással a bányaszerencsétlenség szörnyűsége. A lelkek mélyéről kirobbanó erők nyomán olyan események következnek, amelyek fenekestül felforgatnak mindent. A menekülést az elemi csapásoknak és emberi szenvedélyeknek ebből az örvényéből csak egy alijában véve nemes és tiszta ösztönű leánylélek hozhatja meg, aki megacélozza a férfi erejét és hősi új élet vállalására indítja.

Ez a mindvégig lenyűgöző hatása, a világnak és emberi jellemeknek titkaiba romantikus fénnel belevilágító regény a Palladis Pengős Regényei sorában jelent meg. Az élvezetes és művészi fordítást Pálföldy Margit végezte.

PALLADIS JÚLIUSI UJDONSÁGAI

A halott ember kalapja

Irta: *Hulbert Footner.*

Fordította: *Földes Jolán.*

A félig nyitott ajtón át Dave tekintete minduntalan a szomszéd teremben dolgozó leány karesú alakjára téved. A sugárzóan szép Paula Wreen szemében ma valami különös rémület tükröződik. — Mi lehet, ami így megijesztette?... A fiatalember máregész délután szerette volna megkérdezni tőle, ezt a leányt azonban a bankban mindenki olyan gőgös teremtésnek tartja, hogy Dave nem meri megköszönni a közeledést. Annál inkább szíven találja hát, amikor Paula maga lép oda hozzá és valami rettenetes ügyben a segítségét kéri. S Dave úgy érzi, mintha az égszínkéék szemekben ülő borzalom kísértetei egyszeriben meglevenednének...

A halott ember a leányszoba fehér szekrényében nem tud megszólalni többé. Elgurult kalapja azonban bosszút áll helyette s a titkok mind sötétebb hálójába vezet. Szédületes tempóban sodor magával az események forgószele. Gyűlölet és pénzvágy vöröszös harca izzik körülöttük. Közben azonban a szerelem napsugarának édes, meleg fénye is átfut szívünkön és a baráti szeretet, gyermeki önfeláldozás tiszta érzéseivel is gazdagodik lelkünk.

A Palladisnak ezt a legújabb Félpengős regényét *Földes Jolán* fordítása teszi még élvezetesebbé.

Kígyómarás

Irta: *John Goodwin.*

Fordította: *Kosáryné Réz Lola.*

A hatalmas bankvezér és a szegény kis gépirőleány romantikus szerelmét már sokan megírták. Hogy ebben az izzó feszültségű bűnügyi regényben mégis egészen újszerű erővel hat az olvasóra, ez elsősorban John Goodwin kiapadhatatlan mélységű és már az első lapokon megrázó írásművészetének köszönhető.

Ragyogó nagyvilági nő veszi fel a harcot a kis gépirőleánnyal, aki tiszta szívénél egyebet nem adhat ajándékba szerelmesének. S ráadásul még egy sötét, sebezhető pontja is van az életének... S mikor a férfi mégis válto-

zatlanul kitart mellette, sőt az egész világgal is kész szembeszállni érte, feneketlen gyűlöletté válik a vetélytársnő mellőzött szerelme. Halálos bosszútól lihegve, mérges kígyóként fonódik rá a férfi életére s minden ördögi leleménnyel igyekszik az anynyira áhított vagyon birtokába jutni. S Kenneth Thorne, akit fiatal kora dacára London pénzügyi királyaként emlegetnek, aki zseniális sakkhúzásai-
val állandó rettegésben tartja a pénzvilág titkos vámszedőit, nem bír védekezni a szerelmi bosszú kígyómarása ellen...

A fényes esküvő kínos botrányba full: a gyönyörű menyasszony hiába várja vőlegényét a templom oltáránál... A szenvedélyek vad viharai tombolnak az események mögött s már-már utolsó reményünk is elsüllyed az emberi kapzsiság és elvetemült gonoszság ingoványán.

A Palladisnak ez a legújabb Egy-pengős Regénye *Kosáryné Réz Lola* ritka szép fordításában jelent meg.

Christine törvényt bont

Irta: *Jack Bethea.*

Fordította: *Pálföldy Margit.*

Ennek a regénynek fiatal hősnője nem valami könnyen kezelhető teremtés. Akaratos, dacos és lázongó természete nem bírta elviselni a szülői ház túlságosan is szigorú, kietlen légkörét és vakon rohan neki az életnek. Amikor azután nálánál is erősebb akarat arra kényszeríti, hogy visszatérjen s élje az egyszerű bányászcsaládok eseménytelen, egyszerű életét s napról napra hallja a szemrehányásokat, száját makacsul összefogva várja a pillanatot, amikor megalázó sorsáért elégtételt vehet. Mélységesen gyűlöli a férfit, akinek jóindulatát kénytelen elfogadni, mert boldogsága megrontójának tartja — hiszen elhidegítette tőle a vőlegényét!...

Selden azonban, a bányatelep teljhatalmú, fiatal vezetője, akire ez a fojtott gyűlölet irányul, jól ismeri az emberi lélek útvesztőit és nem cselekszik semmit sem ok nélkül. Valami titokzatos módon értesül mindenről, ami a táborban előadja magát és a bányászok legszemélyesebb családi ügyeibe is beleavatkozik. Nincs senki, aki szeretettel ragaszkodnék hozzá,

APRÓ HÍREK

Körülbelül egyidőben három nagyon érdekes könyv jelent meg angol nyelven: kettő közülük angol író munkája, a harmadik amerikaié.

„The Black God's Shrine” — *A fekete isten szentélye* — című regény szerzője, *Louis Hodgkiss*, becsületes szénmunkás a lancashirei bányavidékről. A szénszakmában pedig nagy a munkanélküliség mostanában. Mr. Hodgkiss is elvesztette az állását és a keserves időszakban, mialatt munkát keresett, megírta ezt a regényt. Olyan kevés volt a pénze, hogy a kézirat legépeltesére sem futotta, azt az ajánlatot tette hát egy gépirőleánnyal, hogy a regény minden esetleges jövedelmét megfizeti vele, ha hitelbe elvégzi a munkát. A néhány száz oldal gépirás kitűnő befektetésnek bizonyult — a regénynek nagy sikere van Angliában.

A postás *Simon Ewans*, még érdekesebb ember. Kis faluban él és napi tizenkét mérföldet gyalogol, amíg kiosztja a környék leveleit. Neki már a harmadik kötete jelent meg; kettőben csak rajzokat, karcolatokat, kis tanulmányokat adott, ez a harmadik pedig verskötet. Az ő karrierje tulajdonképpen úgy kezdődött, hogy a rádió egész csomó, különböző szakmabeli ember közt őt is megszólaltatta „Mindennapi munkám” című sorozata keretében. Ewans előadásának különösen nagy sikere volt, egyik neves könyvkiadó is felfigyelt rá és írásra biztatta. Ma már népszerű költő, de kedves mesterségét nem szándékozik abbahagyni.

Az új és egyszeriben ismertté vált amerikai író *Courtney Riley Cooper*, a newyorki detektívtestület tagja. „Ten Thousand Public Enemies” — *Tízezer közellenség* című könyve izgalmas detektívregény és egyben mélyreható bűnügyi tanulmány. Az amerikai alvilágnak kevés alaposabb ismerője van a szerzőnél. Könyvének első kiadását egy hét alatt elkapták, ami talán nem is olyan csoda. Utóvégre — ha csak tízezer „hőse” vásárolta meg, már az is tízezer példány.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
Dr. TÓTH LASZLÓ.

Szerkesztő:

ZIGANY ÁRPAD.

PALLAS IROD. ÉS NYOMDAI R.-T.
(Felelős: Tiringó Károly igazgató.)